

UZASADNIENIE

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Warmińskie Buczyny PLH280033 sporządzony został przez sprawującego nadzór nad obszarem na okres 10 lat, w celu ochrony przedmiotów ochrony znajdujących się w jego obrębie. Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, zawierający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. ustawy.

Niniejszy plan zadań ochronnych powstał w ramach projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „*Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski*” współfinansowanego w 80% ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a w 20% z budżetu Państwa.

Zgodnie z art. 28 ust. 4 cyt. ustawy o ochronie przyrody, w związku z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, ze zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie (dalej RDOŚ) obwieszczeniem z dnia 18 marca 2011 r. znak: WOPN-OON.6320.02.006.2011.IMI podał do publicznej wiadomości informację o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Warmińskie Buczyny PLH280033. Jednocześnie poinformował o możliwości zgłaszania uwag do materiałów gromadzonych podczas prac nad sporządzaniem projektu planu zadań ochronnych: w formie pisemnej, do protokołu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym. Obwieszczenie zostało zamieszczone w prasie lokalnej – „Gazeta Olsztyńska”, tablicy ogłoszeń RDOŚ, tablicach ogłoszeń właściwych terytorialnie urzędów gmin, a także na stronie internetowej RDOŚ w zakładce „Plany zadań ochronnych Natura 2000”.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy *o ochronie przyrody* sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwił zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. W związku z tym przeprowadzono dwa spotkania warsztatowe ze wszystkimi zainteresowanymi stronami:

- informacyjne na etapie przystąpienia do opracowania projektu niniejszego dokumentu, które odbyło się 09 grudnia 2011 roku w Lidzbarku Warmińskim, mające na celu przekazanie informacji o projekcie, przedstawienie najważniejszych problemów związanych z przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000, wyłonienie spośród uczestników Zespołu Lokalnej Współpracy oraz wypracowanie wspólnej wizji ochrony obszaru Natura 2000, uwzględniającej obowiązek ochrony przedmiotów ochrony oraz wykorzystującej wiedzę naukową i lokalną wiedzę na temat obszaru oraz potrzeby, a także dążenia osób i podmiotów korzystających z obszaru;
- dyskusyjne na etapie opracowania projektu dokumentu planu zadań i konsultacji z ZLW, które odbyło się 3 kwietnia 2012 r. w Dobrym Mieście.

Informacje nt. warsztatów ukazały się na stronie internetowej RDOŚ w zakładce „Plany zadań ochronnych Natura 2000” oraz poprzez indywidualne zaproszenia wysyłane pocztą tradycyjną wszystkim zidentyfikowanym interesariuszom. Z każdego z warsztatów sporządzono protokół odzwierciedlający wypowiedzi ich uczestników. Rozważono uwagi wnoszone w formie ustnej i pisemnej, a informacja o sposobie ich rozpatrzenia jest częścią dokumentacji planu zadań ochronnych.

Plan zadań ochronnych opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. *w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000* (Dz. U. Nr 34, poz. 186, ze zm.) oraz zgodnie z zakresem, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. ustawy *o ochronie przyrody*.

Zgodnie z ww. aktami prawnymi dokonano opisu granic obszaru Natura 2000 Warmińskie Buczyny w formie wektorowej warstwy informacyjnej, w układzie współrzędnych, o którym mowa w § 3 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 2000 r. *w sprawie państwowego systemu odniesień*

przeznaczonych (Dz. U. Nr 70, poz. 821), tj. w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, a także opracowano mapę obszaru w skali 1:40 000.

W trakcie opracowania planu zadań ochronnych zgromadzono, zweryfikowano i uzupełniono informacje o obszarze i przedmiotach ochrony. Dokonano także identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony.

Za przedmioty ochrony tego obszaru uznano następujące siedliska przyrodnicze: 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), 9110 kwaśne buczyny, 9130 żyzne buczyny, 9160 grąd subatlantycki, 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Za przedmioty ochrony ostoi uznano także takie gatunki zwierząt jak: 1337 bóbr europejski *Castor fiber*, 1355 wydra *Lutra lutra*, 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*, 1060 czerwonończyk nieparek *Lycaena dispar*.

Oceny stanu ochrony tych siedlisk dokonano na podstawie badań terenowych zgodnie z metodyką stosowaną standardowo dla potrzeb monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Instytut Ochrony Przyrody PAN (GIOŚ 2007-2009). Źródłem, na podstawie której wyliczono powierzchnie występujących na tym obszarze siedlisk przyrodniczych z I załącznika Dyrektywy Siedliskowej oraz oceniono ich parametry ochrony, była inwentaryzacja terenowa prowadzona w sezonie letnim 2011 r. (wykonawcy: Jolanta Kujawa-Pawlaczyk, Paweł Pawlaczyk) w ramach opracowania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Warmińskie Buczyny.

Dokonano także identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony. Głównym zagrożeniem dla siedliska 3150 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne jest eutrofizacja, która choć jest procesem naturalnym może być przyspieszana przez stosowanie zanęt wędkarskich. W przypadku siedliska 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska za zagrożenia uznano ewolucję biocenotyczną, w tym zarastanie brzozą i sosną oraz wędkarstwo i wydeptywanie przez wędkarzy. Grądowi środkowoeuropejskiemu i subkontynentalnemu (9160) zagraża silna ekspansja niecierpka drobnokwiatowego oraz potencjalnie gospodarka leśna – w przypadku prowadzenia jej niezgodnie ze specyfiką grądów oraz usuwanie martwych i zamierających drzew.

W celu eliminacji stwierdzonych zagrożeń określono cele działań ochronnych oraz niezbędne do wykonania działania ochronne. Dotyczą one 1) modyfikacji metod gospodarowania, m.in. poprzez wytyczenie drzewostanów trwale pozostawionych bez użytkowania rębego w siedlisku buczyn, grądu i łągów; 2) prowadzenia monitoringu przyrodniczego siedlisk będących przedmiotami ochrony – wg założeń metodycznych Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz 3) uzupełnienie stanu wiedzy o gatunkach zwierząt będących przedmiotami ochrony obszaru.

W planie zaplanowano następujące zadania ochronne:

- Siedlisko 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* – w ramach ochrony przed zanieczyszczeniami należy wykonać kontrolę szczelności zbiorników bezodpływowych na ścieki bytowe w całej zlewni jeziora Limajno. Aby ograniczyć presję urbanizacji wokół jezior nie należy przeznaczać dalszych terenów do zabudowy. Dodatkowo należy zachować lasy strefy brzegowej (lasy wodochronne) poprzez utrzymanie i wyłączenie z gospodarowania.
- Siedlisko 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*) obserwowane licznie w bagienkach śródleśnych, jednak tylko jeden płat (w oddziale 207i leśnictwo Kamienna Góra, Nadleśnictwo Kudypy) jest dobrze i typowo wykształcony. Uwodnienie zwykle jest dobre, brak jest bezpośrednich zagrożeń. Kadłubowe wykształcenie lub nietypowy charakter wielu płatów jest zjawiskiem naturalnym. Zalecana ochrona to brak ingerencji.
- Siedlisko 9110 kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*) – w zinwentaryzowanych płatach siedlisk obserwowany jest deficyt martwego drewna. Są to drzewostany w większości przedrębne, dlatego zwykle jeszcze zwarte. Jako metodę ochrony zalecono wyznaczenie zasobów siedliska jako powierzchni drzewostanów trwale pozostawionych bez użytkowania rębego referencyjnej.
- Siedliska: 9130 żyzne buczyny (*Dentarioglandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) oraz 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*) i 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetumalbae*, *Alnenion*) – wszędzie, nawet w rezerwacie przyrody „Kamienna Góra” położonym w granicach obszaru Natura 2000, obserwowany jest deficyt martwego drewna. Obserwowana jest bardzo silna neofityzacja obu siedlisk – przede wszystkim obserwowane są gatunki: niecierpek drobnokwiatowy, niecierpek gruczołowaty, nawłóć późna. Zalecana jest ochrona bierna w granicach

rezerwatu przyrody, na pozostałym terenie bierna ochrona pasm 50 m od strumieni i zabagnień śródleśnych.

- Siedlisko 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*). kontaktuje się z obiema buczynami i tworzy mozaikowy układ przestrzenny. Bardzo często różnice między kontaktującymi się fitocenozy żywej buczyny pomorskiej i grądu subatlantyckiego są subtelne, a ich granice nieostre mające często charakter szerokich ekotonów. Dużemu zróżnicowaniu tych mezofilnych lasów liściastych sprzyja urozmaicona rzeźba terenu, w tym występowanie głębokich jarów i wąwozów. Głównym zagrożeniem jest deficyt martwego drewna. Głównym zadaniem ochronnym jest wyznaczenie powierzchni referencyjnych (drzewostanów trwale pozostawionych bez użytkowania rębego) o pow. ok. 25 ha.
- Siedlisko 91E0 Siedlisko łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion*) występujące w dolinach wolno płynących cieków oraz szerokich obniżeniach terenowych. Niestety, większość jego płatów uległo dość silnym przekształceniom. Wyłączenie z użytkowania jako powierzchni referencyjnych (drzewostanów trwale pozostawionych bez użytkowania rębego) i unaturalnienie za pomocą naturalnych procesów.

W niniejszym zarządzeniu nie wskazano na konieczność wprowadzenia zmian w obowiązujących dokumentach planistycznych w celu utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Zgodnie z opinią Biura Prawnego w Ministerstwie Środowiska dotyczącą opiniowania aktów prawa miejscowego: *Zamieszczanie w zarządzeniu przepisu, zgodnie z którym nie określa się wskazań do zmian w istniejącym SUIKZP, MPZP lub PZ, jest zbędne* odstąpiono od zamieszczenia takiego zapisu w zarządzeniu.

W ramach prac nad sporządzeniem planu zadań ochronnych nie stwierdzono potrzeby opracowania dla obszaru Natura 2000 lub jego części planu ochrony, o którym mowa w art. 29 cyt. ustawy *o ochronie przyrody*.

W dniu 17 grudnia 2013 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, zgodnie z art. 28 ust. 4 ustawy *o ochronie przyrody* oraz art. 39 cyt ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*, obwieszczeniem znak: WOPN-OON.082.045.2013.AKR podał do publicznej wiadomości informację o możliwości złożenia uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Warmińskie Buczyny PLH280033. Informacja została opublikowana w prasie lokalnej („Gazeta Olsztyńska”), tablicy ogłoszeń RDOŚ, tablicach ogłoszeń właściwych terytorialnie urzędów gmin, a także na stronie internetowej RDOŚ w zakładce „Plany zadań ochronnych Natura 2000”.

W związku z udziałem społeczeństwa, zgłoszono następujące uwagi do projektu planu zadań ochronnych:

I Nadleśnictwo Kudypy:

1. *Brak opisu granic obszaru zgodnie z art. 29 pkt 8 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.*

Uwagę odrzucono. Art. 29 pkt 8 ust. 1 ustawy *o ochronie przyrody* wskazuje na sporządzenie opisu granic obszaru Natura 2000 w ramach planu ochrony. W przypadku planu zadań ochronnych (dalej „PZO”) dla obszaru Natura 2000 Warmińskie Buczyny opis granic sporządzony został zgodnie z art. 28 ust. 10 pkt 1 cyt. ustawy. Jak wskazuje art. 28 ust. 13 tej ustawy minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, dla obszaru Natura 2000: tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych, zakres prac koniecznych dla sporządzenia projektu planu zadań ochronnych, tryb dokonywania zmian w planie zadań ochronnych – kierując się koniecznością ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, uwzględniając ich stan oraz warunki rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru objętego planem zadań ochronnych. Wydane na tej podstawie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. *w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000* (Dz. U. Nr 34, poz. 186, ze zm.) w § 3 ust. 1 wskazuje, że zakres prac koniecznych do sporządzania projektu planu zadań ochronnych obejmuje opisanie granic obszaru w formie wektorowej warstwy informacyjnej, w układzie współrzędnych, o którym mowa w § 3 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 2000 r. *w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych* (Dz. U. Nr 70, poz. 821). Zgodnie z nowelizacją tego rozporządzenia, tj. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 października

2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1247) opis granic został sporządzony w formie wektorowej warstwy informacyjnej w Państwowym Układzie Współrzędnych Geodezyjnych PL-1992.

2. *Nieuzupełniona tabela w dokumentacji planu zadań ochronnych 2.3.*
Uwagę uwzględniono. Tabela została uzupełniona w dokumentacji planu zadań ochronnych.
3. *Brak mapy rozmieszczenia siedlisk w obszarze, na którą powołuje się w pkt 2.6.*
Uwagę uwzględniono. Mapa została uzupełniona.
4. *Mapa ogólna obszaru Natura 2000 jest nieczytelna, nie zawiera podziału na poszczególne płaty siedlisk.*
Uwagę odrzucono. Załączona do dokumentacji mapa jest pogładową mapą położenia obszaru oraz przebiegu jego granic zgodnie z art. 28 ust. 10 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Płaty siedlisk są wskazane na mapie rozmieszczenia siedlisk (zał. nr 6 do zarządzenia).
5. *Niezrozumiałe nazewnictwo płatów (kody GIUD) – nazewnictwo kodów powinno być dopasowane do nazewnictwa stosowanego przez zarządcę i wykonawcę zadań gospodarczych (Lasy Państwowe).*
Uwagę uwzględniono częściowo. W dokumentacji i zarządzeniu PZO posłużono się nazewnictwem płatów zgodnie ze „Standardem danych GIS w ochronie przyrody” autorstwa M. Łochyńskiego i M. Guzika. Ze względu jednak na małą czytelność takich opisów zdecydowano o dodaniu załączników mapowych uwzględniających realizację działań ochronnych względem rozmieszczenia siedlisk na tle wydzieleń leśnych.
6. *Bezzasadne zagrożenia istniejące:*
 - a) *Odnowienia lasu po wycince gatunkami nierodzimymi: zgodnie z obowiązującymi przepisami nie stosuje się gatunków nierodzimych w celu odnowienia lasu po wycince.*
Uwagę uwzględniono. Po analizie stosownych przepisów zdecydowano o przeniesieniu tego zapisu do zagrożeń potencjalnych – gdyż jako takie może wystąpić, np.: w przypadku zmiany przepisów.
 - b) *Eksploracja lasu bez odnowienia czy naturalnego odrastania: zgodnie z obowiązującymi przepisami istnieje obowiązek odnowienia powierzchni leśnych w ciągu 5 lat od usunięcia drzewostanu.*
Uwagę uwzględniono. Po analizie stosownych przepisów zdecydowano o przeniesieniu tego zapisu do zagrożeń potencjalnych – gdyż jako takie może wystąpić, np.: w przypadku zmiany przepisów.
 - c) *Usuwanie martwych i zamierających drzew: drzewa martwe i zamierające pozostawiane są w ilościach zgodnych z Instrukcją ochrony lasu. Ponadto drzewa martwe i zamierające zagrażają bezpieczeństwu publicznemu.*
Uwagę odrzucono: Drzewa martwe i zamierające pozostawiane są w ilościach zbyt małych, które nie pozwalają na osiągnięcie właściwego poziomu wskaźnika dla wymienionych w PZO siedlisk Natura 2000 (9130 Żyzne buczyny i 9160 Grąd subatlantycki). Zgodnie z metodyką badań monitoringowych GIOŚ (Państwowy Monitoring Środowiska, dalej „PMŚ”) jednymi ze wskaźników oceny stanu siedliska przyrodniczego 9160 Grąd subatlantycki są: 1) martwe drewno (łącznie zasoby) i 2) martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości. Drugi z wymienionych wskaźników jest tak zwanym wskaźnikiem kardynalnym, czyli kluczowym dla oceny struktury bądź funkcji siedliska przyrodniczego. Jak można wywnioskować z dokumentacji planu zadań ochronnych to właśnie m.in. niski udział martwego drewna powoduje obniżenie oceny stanu zachowania siedliska. Niezależnie od łącznych zasobów rozkładającego się drewna, bardzo ważne jest, jaki charakter jakościowy mają jego zasoby. Najczęściej w ekosystemach leśnych zaznacza się deficyt drewna grubowymiarowego. Gatunki ksylobiontyczne, związane z grubymi rozkładającymi się kłodami, należą do najsilniej zagrożonych. Dlatego uznano, że ilość grubego rozkładającego się drewna powinna być charakteryzowana osobnym wskaźnikiem. Przyjęto, że wskaźnik ten w grądach, podobnie jak w większości innych ekosystemów leśnych, będzie miał charakter kardynalny.
W monitoringu prowadzonym w latach 2006-2011 w ramach PMŚ oraz w inwentaryzacji przyrodniczej w Lasach Państwowych w 2007 r. stosowano metodę wzrokowego szacowania objętości martwego

drewna określanej jako proporcja objętości martwego drewna do objętości drzew żywych, z uwzględnieniem progów 3% (wymóg na ocenę U1) i 10% (wymóg na ocenę FV). W kolejnej edycji PMS prowadzonej przez GIOŚ zakłada się przejście na pomiar bezwzględnej ilości rozkładającego się drewna, dokonywany na powierzchni transektu (zwykle 0,2 ha) przez zliczanie i sumowanie objętości poszczególnych jego fragmentów, a wyrażany w m³/ha. Kalibrację wskaźnika przyjęto analogicznie, jak w większości innych typów ekosystemów leśnych. Uwzględniono przy tym propozycje i doświadczenia z innych krajów Europy (por. analiza problemu w Mueller i Bütler 2010), jednak z uwzględnieniem faktu, że większość lasów, stanowiących rozważane siedlisko przyrodnicze, to lasy gospodarcze. Próg stanu ocenianego jako właściwy (20 m³ martwego drewna na ha lasu) jest wciąż ok. dwa razy niższy niż zasoby martwego drewna, jakie wg wiedzy naukowej są w lasach liściastych niżu Europy potrzebne do niezakłóconego wykształcenia się zespołów organizmów ksylobiontycznych (Mróz W. (red.) 2012. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa).

Odnosząc się do bezpieczeństwa publicznego i ewentualnych zagrożeń spowodowanych przez martwe i zamierające drzewa, plan zawiera wskazanie, że w pasie 30 m od udostępnionych szlaków można ścinać i pozostawiać na gruncie drzewa stwarzające zagrożenie”.

7. *Budzące wątpliwości zagrożenia potencjalne:*

- a) *Sztuczne plantacje drzew nierodzimych na terenach otwartych: na terenie obszaru Warmińskie Buczyny nie ma powierzchni otwartych, gdzie można by chociaż potencjalnie założyć plantacje drzew.*

Uwagę uwzględniono z uwagi na fakt, że w analizowanym terenie brak jest powierzchni, na których możliwe byłoby założenie plantacji.

- b) *Stosowanie nawozów w leśnictwie: w leśnictwie nie stosuje się nawozów.*

Uwagę odrzucono. Instrukcja ochrony lasu wskazuje, że właściwe nawożenie jest działaniem ochronnym w szkółkarstwie. Ponadto najważniejsze elementy ogniskowo-kompleksowej metody ochrony lasu, mające istotny wpływ na wzrost odporności drzewostanów na szkodniki liściożerne sosny, obejmują m.in.: nawożenie. Zatem nawożenie jako takie jest dopuszczone do stosowania w leśnictwie. W omawianym przypadku nawożenie zaklasyfikowano jako zagrożenie potencjalne – gdyż jako takie może wystąpić w przyszłości, np.: w przypadku zmiany przepisów i rozszerzenia możliwości nawożenia także w innych sytuacjach niż wskazane.

- c) *Brak zagrożenia potencjalnego jakim są kłęski żywiolowe – silne wiatry występujące w latach ubiegłych na terenie nadleśnictwa; brak wskazówek co do postępowania w przypadku wystąpienia szkody.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Dodano zagrożenie potencjalne L10: *Inne naturalne katastrofy.* Jednakże nie ustalono dla tego zagrożenia sposobu postępowania, gdyż zaklasyfikowano je jako potencjalne, a działania ochronne projektuje się dla zagrożeń istniejących.

8. *Jedyną najskuteczniejszą formą ochrony omawianego obszaru jest pozostawianie drzewostanów bez ingerencji i uznanie ich za powierzchnie referencyjne. Pozostawienie ponad 400 ha powierzchni referencyjnych jest bezzasadne. Proszę podać definicję powierzchni referencyjnej oraz podstawę prawną wyznaczania nowych powierzchni referencyjnych.*

Uwagę uwzględniono. Powierzchnia referencyjna to ostoja organizmów roślinnych i zwierzęcych związanych z rozkładającym się drewnem (ostoje ksylobiontów). Jest to fragment drzewostanu, w którym szczególnie są chronione drzewa martwe, ulegające naturalnemu procesowi rozkładu. Wyznacza się je w ramach ochrony różnorodności biologicznej i w zamyśle stanowią one reprezentatywne przykłady istniejących ekosystemów. Na obszarach tych nie pozyskuje się drewna, a drzewa martwe ulegają naturalnemu procesowi rozkładu. W zarządzeniu zastąpiono zwrot „powierzchnie referencyjne” zwrotem „powierzchnie trwale pozostawione bez użytkowania rębego”. Wielkość tych powierzchni na siedliskach

buczyn i grądów została zmniejszona zgodnie z deklaracją wykonawcy PZO poczynioną podczas 2. warsztatów Zespołu Lokalnej Współpracy, pozostawiając te w płatach reprezentatywnych siedlisk:

d) 9130 Żyzne buczyny – wyznaczenie ok. 50 ha powierzchni (ok. 10% powierzchni siedliska w obszarze), obejmujących pasy na 50 m od stałych i okresowych cieków, fragmenty na zboczach > 20 stopni. Wprowadzono zmniejszenie powierzchni o 50% w stosunku do pierwotnie zaproponowanej powierzchni.

e) 9160 Grąd subatlantycki – wyznaczenie ok. 25 ha powierzchni (ok. 14% powierzchni siedliska w obszarze), obejmujących płaty: „Grądowe Dolinki”, „Wyspa i półwysep na jez. Limajno” oraz „pasy na 50 m od stałych i okresowych cieków, fragmenty na zboczach > 20 stopni”. Stanowi to zmniejszenie o 50% pierwotnie zaproponowanej powierzchni.

W dokumentacji planu i zarządzeniu zwrot „powierzchnie referencyjne” zastąpiono zapisem „powierzchnie drzewostanów trwale pozostawionych bez użytkowania rębego”.

9. *Z treści projektu PZO nie można wywnioskować, które powierzchnie zostały wytypowane jako referencyjne – niezrozumiałe nazewnictwo, brak załącznika graficznego i precyzyjnego wyznaczenia granic.*

Uwagę uwzględniono. W dokumentacji i zarządzeniu PZO posłużono się nazewnictwem płatów zgodnie ze „Standardem danych GIS w ochronie przyrody” autorstwa M. Łochyńskiego i M. Guzika. Ze względu jednak na małą czytelność takich opisów zdecydowano o dodaniu załączników mapowych uwzględniających lokalizację powierzchni referencyjnych (trwale pozostawionych bez użytkowania rębego).

10. *Użyte określenia typu „zabagnienia” czy „cieki wodne” są bardzo ogólne, nie jest jasne co miał na myśli autor.*

Uwagę odrzucono. Powyższych sformułowań użyto podczas określania miejsc wykonania działania ochronnego jakim jest rozpoznanie populacji gatunków zwierząt będących przedmiotami ochrony w obszarze. Zapisy „zabagnienia i zbiorniki wodne w granicach ostoi” w przypadku kumaka nizinnego oraz „naturalne ciek w granicach ostoi” w przypadku bobra europejskiego i wydry, są sformułowaniami jasnymi i wystarczającymi w przypadku wskazania miejsc do prowadzenia badań populacji w obszarze, gdyż są to typowe siedliska wykorzystywane przez wymienione gatunki.

11. *Kto i w jaki sposób wyznaczy powierzchnie referencyjne w terenie, dlaczego nie zostały oszacowane koszty tego zadania?*

Uwagę uwzględniono częściowo. Powierzchnie referencyjne zostały zaproponowane w planie zadań ochronnych i zostały opisane jako płaty oraz zobrazowane na mapie. Koszt zadania szacuje się na ok. 20 tys. zł łącznie dla wszystkich siedlisk.

12. *Na wskazanych powierzchniach referencyjnych, zamiast ich wyznaczania, powinny być zaplanowane zabiegi pielęgnacyjne pozwalające na usuwanie niepożądanych gatunków drzew i krzewów oraz kształtowanie właściwej struktury wiekowej i właściwego składu gatunkowego odnowień.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Dokonano zmniejszenia zasięgu powierzchni referencyjnych, pozostawiając te w płatach reprezentatywnych siedliska (parz pkt 8). Na pozostałych powierzchniach siedlisk gospodarowanie winno być zgodne ze specyfiką tych siedlisk.

13. *Zaplanowane działania ochronne nie odnoszą się i nie dają żadnych wytycznych do planu urządzenia lasu.*

Uwagę odrzucono. Tabela 2.5. w dokumentacji PZO zawiera informację o przyjętych, wdrażanych i projektowanych planach/ programach/ projektach, które mogą mieć wpływ na przedmioty ochrony. Wśród nich wymieniono Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Kudypy na lata 2004-2013, zatwierdzony przez Ministra Środowiska decyzją znak DL.lp-611-17/05, z dnia 30 marca 2005 r. Zgodnie jednak z art. 28 ust. 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody oraz § 3 pkt 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 brak jest delegacji prawnej do formułowania wskazań do zmiany PUL. Wg tych przepisów prawnych PZO ma możliwość formułowania postulatów co do zmiany jedynie obowiązujących studiów uwarunkowań i

kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej.

14. *Weryfikacja planu urządzenia lasu powinna być podstawą określenia działań ochronnych.*

Uwagę odrzucono. Patrz pkt 13.

15. *Neofityzacja jako zagrożenie na skutek rębni: neofityzacja po rębniach złożonych w buczynach ma związek z pojawem zwiększonej ilości biogenów, w tym azotu, ustępuje na skutek braku dostępu światła.*

Uwagę odrzucono. Jak wskazuje Nadleśnictwo neofityzacja następuje w wyniku zwiększenia się masy biogenów (zwłaszcza azotu), co dzieje się m.in. na skutek wykonywania prac związanych z przygotowaniem gleby, transportem, zrywką i innych prac wykonywanych podczas stosowania rębni złożonych. Należy jednak zaznaczyć, że powodem wkraczania gatunków neofitycznych, w tym niecierpka drobnokwiatowego, na tereny leśne jest usunięcie naturalnie występujących gatunków stanowiących konkurencję dla neofitów. Prace prowadzone podczas rębni powodują zniszczenie runa, tym samym zostaje ułatwiony dostęp dla wkraczania gatunków inwazyjnych.

16. *Jakie działania przewidzieli twórcy PZO, gdy drzewostan nieużytkowany rębnie osiągnie fazę terminalną i nastąpi intensywne wydzielanie się drzew, a na skutek tego nastąpi ekspansja niecierpka drobnokwiatowego.*

Uwagę odrzucono. Sytuacja taka nie została wskazana jako zagrożenie istniejące lub potencjalne w tym obszarze, gdyż jest to zjawisko mało prawdopodobne w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych. Należy także podkreślić, że neofityzacja nie jest związana z wypadaniem drzew w drzewostanach, gdyż nie jako takie nie są konkurencją dla niecierpka drobnokwiatowego, a więc ich naturalna terminacja nie skutkuje inwazją neofitów. Inaczej może być w przypadku dokonywania rębni, która spowoduje zachwianie dotąd ustalonych warunków współzistnienia gatunków w runie, np.: poprzez mechaniczne zniszczenie gruntu i występujących tam gatunków, otwierając tym samym drogę roślinom inwazyjnym.

17. *Niejasna metodyka pomiaru martwego drewna, skąd wynika konieczny do osiągnięcia poziom martwego drewna?*

Uwagę uwzględniono: Zgodnie z metodyką badań monitoringowych GIOŚ (PMŚ) jednymi ze wskaźników oceny stanu siedliska przyrodniczego 9160 Grąd subatlantycki są: 1) martwe drewno (łącznie zasoby) i 2) martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości. Pomiar martwego drewna dokonywany był na podstawie metodyki monitoringu prowadzonego w latach 2006-2011 PMŚ oraz podczas inwentaryzacji przyrodniczej w Lasach Państwowych w 2007 r. Była to metoda wzrokowego szacowania objętości martwego drewna określanej jako proporcja objętości martwego drewna do objętości drzew żywych, z uwzględnieniem progów 3% (wymóg na ocenę U1) i 10% (wymóg na ocenę FV). W kolejnej edycji PMŚ zakłada się przejście na pomiar bezwzględnej ilości rozkładającego się drewna, dokonywany na powierzchni transektu (zwykle 0,2 ha) przez zliczanie i sumowanie objętości poszczególnych jego fragmentów, a wyrażany w m³/ha. Kalibrację wskaźnika przyjęto analogicznie, jak w większości innych typów ekosystemów leśnych. Uwzględniono przy tym propozycje i doświadczenia z innych krajów Europy (por. analiza problemu w Mueller i Büttler 2010), jednak z uwzględnieniem faktu, że większość lasów, stanowiących rozważane siedlisko przyrodnicze, to lasy gospodarcze. Próg stanu ocenianego jako właściwy (20 m³ martwego drewna na ha lasu) jest wciąż ok. dwa razy niższy niż zasoby martwego drewna, jakie wg wiedzy naukowej są w lasach liściastych niżu Europy potrzebne do niezakłóconego wykształcenia się zespołów organizmów ksylobiontycznych (Mróz W. (red.) 2012. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa).

W przypadku pierwszego wskaźnika (pomocniczego) próg stanu ocenianego jako „niezadowolający” to 10 m³ martwego drewna na ha lasu, a jako „właściwy” – 20 m³. W przypadku drugiego wskaźnika (kardynalnego) próg stanu ocenianego jako „niezadowolający” to 3 szt., a jako „właściwy” – 5 szt. Według dokumentacji planu zadań ochronnych to właśnie m.in. niski udział martwego drewna powoduje obniżenie

oceny stanu zachowania w obszarze siedlisk: 9110 Kwaśne buczyny, 9130 Żyzne buczyny, 9160 Grąd subatlantycki i 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Wskazano tam również, że osiągnięcie celu dotyczącego martwego drewna zależy od tempa wydzielania się drzew, stąd osiągnięcie stanu właściwego może nie nastąpić w okresie obowiązywania niniejszego planu zadań ochronnych.

W zał. 3 zmieniono zapis dotyczący siedlisk 9130 i 9160 na następujący: „Dążenie do osiągnięcia właściwego stanu wskaźników martwego drewna w siedlisku”.

18. *Nie oszacowano kosztów usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu przy szlakach komunikacyjnych.*
Uwagę odrzucono. Usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu przy szlakach komunikacyjnych nie jest działaniem ochronnym. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 szacowania kosztów realizacji zadań dokonuje się tylko w stosunku do realizacji działań ochronnych.
19. *Zapis „należy stosować zabiegi łagodzące konflikt bobra z leśnictwem i rolnictwem” jest niezgodny z zapisem o konieczności tolerowania przekształceń powodowanych przez bobry – brak spójności.*
Uwagę uwzględniono. Zapis „należy stosować zabiegi łagodzące konflikt bobra z leśnictwem i rolnictwem” odnosił się do charakterystyki gatunku i jego populacji w regionie, nie zaś do o populacji bobra na terenie obszaru Natura 2000 Warmińskie Buczyny – zapis został usunięty.
20. *Autor planu nie przewidział działań ochronnych mających na celu utrzymanie i zachowanie zabytków archeologicznych znajdujących się na terenie Warmińskie Buczyny.*
Uwagę odrzucono. Art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 jasno wskazują zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Utrzymanie i zachowanie zabytków archeologicznych nie zawiera się w zakresie PZO – nie dotyczy przedmiotów ochrony obszaru. Zadanie to leży poza zakresem kompetencji regionalnego dyrektora ochrony środowiska.
21. *Z PZO należy usunąć zapisy mówiące o kompromisie w opracowywaniu zapisów planu zadań ochronnych, gdyż wcześniejsze uwagi RDLP w Olsztynie oraz Nadleśnictwa Kudypy nie były wzięte pod uwagę.*
Uwagę odrzucono. Zapis pozostawiono, gdyż uwzględniono wcześniejsze uwagi RDLP w Olsztynie oraz Nadleśnictwa Kudypy.

II Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie:

1. *Niezrozumiałe jest nie wzięcie pod uwagę postulatów zawartych w protokole z II warsztatów.*
Uwagę uwzględniono. Postulaty zawarte w protokole z II warsztatów znalazły odzwierciedlenie w dokumentacji planu zadań ochronnych oraz w zarządzeniu.
2. *Brak zapowiedzianej weryfikacji wielkości powierzchni referencyjnych, w obecnym kształcie powierzchni referencyjne wyłączają od 20% do 100% zimwentaryzowanych powierzchni siedlisk przyrodniczych; jest to niezgodne z deklaracjami wykonawcy PZO, brak jest zgody na tak duże ograniczenia w gospodarce na tym terenie.*
Uwagę uwzględniono: wielkość powierzchni referencyjnych (trwale wyłączonych z użytkowania rębego) na siedliskach została zmniejszona zgodnie z deklaracją wykonawcy planów poczynioną podczas II warsztatów ZLW:
 - a. 9130 Żyzne buczyny – wyznaczenie ok. 50 ha powierzchni (ok 10% powierzchni siedliska w obszarze), co stanowi zmniejszenie o 50% pierwotnie zaproponowanej powierzchni,
 - b. 9160 Grąd subatlantycki – wyznaczenie ok. 25 ha powierzchni (ok. 14% powierzchni siedliska w obszarze), co stanowi zmniejszenie o 50% pierwotnie zaproponowanej powierzchni.
3. *Działania ochronne na terenie rezerwatu „Kamienna Góra” polegające na utrzymaniu dotychczasowego sposobu gospodarowania (nie wykonywać cięć, nie usuwać drzew martwych...) są sprzeczne z planem ochrony rezerwatu obowiązującym do 31.12.2019. Plan dopuszcza cięcia odsłaniające pojawiającego się nalotu, podrostu oraz ich pielęgnację celem ochrony siedlisk (jako wspomaganie fluktuacji).*

Uwagę odrzucono. Opinię w sprawie gospodarowania w rezerwacie przyrody „Kamienna Góra” przekazano Nadleśnictwu Kudypy w formie notatki z wizji terenowej przy piśmie WOPN-OOP.6202.4.9.2011.HI z 5 września 2011 r. Zgodnie z informacją tam zawartą, którą podtrzymuje się obecnie na etapie sporządzania PZO, działania ochronne zapisane w obowiązującym planie ochrony rezerwatu mają charakter postulowany, a nie obligatoryjny. W przedmiotowym rezerwacie występujące zbiorowiska leśne mają charakter klimaksowy, które z zasady nie wymagają ochrony czynnej i powinny być ograniczane jedynie jako okresowe działania wspomagające w przypadkach silnych zaburzeń tych ekosystemów leśnych, uniemożliwiających lub wyraźnie utrudniających naturalne ich funkcjonowanie. W trakcie przedmiotowej wizji terenowej na terenie rezerwatu „Kamienna Góra” nie stwierdzono sytuacji, które wymagałyby takich działań interwencyjnych. Uznano również, że poprzez zaniechanie ingerencji nastąpi samoistne wydzielanie się martwego drewna, a drzewostany rezerwatu stopniowo będą osiągały bardziej naturalny charakter. Zwiększenie się ilości martwego drewna w różnych stadiach rozkładu wpłynie korzystnie na występowanie niektórych gatunków owadów, grzybów i ptaków. Uznano, że w obecnym stanie w jakim znajdują się siedliska przyrodnicze na terenie rezerwatu, optymalnym sposobem ich ochrony jest zastosowanie ochrony biernej. Takie podejście pozwoli na nie pogorszenie ich stanu a nawet zwiększenie ich stopnia naturalności w przyszłości. Stwierdzono również, że ze względu na bezpośrednie położenie rezerwatu przy drodze publicznej, dopuszczalna jest celowa wycinka pojedynczych drzew rosnących na terenie rezerwatu, które stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego.

4. *Brak uzupełnienia tabeli 2.3.*

Uwagę uwzględniono. Tabela została uzupełniona.

5. *Brak analizy kosztów wyłączenia poszczególnych drzewostanów z użytkowania: koszt podatków oraz szacunek utraconych korzyści dla Skarbu Państwa.*

Uwagę odrzucono. Działanie ochronne polegające na wyznaczeniu powierzchni referencyjnych nie wiąże się z ponoszeniem kosztów (poza samym procesem planowania i wprowadzania do właściwych dokumentów), choć może skutkować zmniejszeniem uzyskiwanych korzyści. Oszacowanie kosztów realizacji działań ochronnych służy głównie możliwości pozyskania środków na realizację danego działania, co jest niemożliwe w przypadku utraty korzyści. Nie dokonano szacowania wymiaru utraconych korzyści.

6. *Niezbędne jest przypisanie działań ochronnych do konkretnych wydzieleń leśnych lub działek ewidencyjnych – podanie tylko nr GIUD jest nieczytelne i trudno ocenić intencje planu.*

Uwagę uwzględniono częściowo. W dokumentacji i zarządzeniu PZO posłużono się nazewnictwem płatów zgodnie ze „Standardem danych GIS w ochronie przyrody” autorstwa M. Łochyńskiego i M. Guzika. Ze względu jednak na małą czytelność takich opisów dodano załączniki mapowe uwzględniające realizację działań ochronnych i rozmieszczenie siedlisk na tle działek ewidencyjnych.

7. *Zbyt wysoka i niepotwierdzona naukowo ilość martwego drewna, brak naukowego potwierdzenia związku pomiędzy ilością martwego drewna a stanem siedliska.*

Uwagę uwzględniono. Zgodnie z metodyką badań monitoringowych PMŚ jednymi ze wskaźników oceny stanu siedliska przyrodniczego 9160 Grąd subatlantycki są: 1) martwe drewno (łącznie zasoby) i 2) martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości. Drugi z wymienionych wskaźników jest tak zwanym wskaźnikiem kardynalnym, czyli kluczowym dla oceny struktury bądź funkcji siedliska przyrodniczego. Jak można wywnioskować z dokumentacji planów zadań ochronnych, to m.in. właśnie udział martwego drewna powoduje obniżenie oceny stanu zachowania siedliska. Niezależnie od łącznych zasobów rozkładającego się drewna, bardzo ważne jest, jaki charakter jakościowy mają jego zasoby. Najczęściej w ekosystemach leśnych zaznacza się deficyt drewna grubowymiarowego. Gatunki ksylobiontyczne, związane z grubymi rozkładającymi się kłodami, należą do najsilniej zagrożonych. Dlatego uznano, że ilość grubego rozkładającego się drewna powinna być charakteryzowana osobnym wskaźnikiem.

W przypadku pierwszego wskaźnika (pomocniczego) próg stanu ocenianego jako „niezadowolający” to 10 m³ martwego drewna na ha lasu, a jako „właściwy” – 20 m³. W przypadku drugiego wskaźnika (kardynalnego) próg stanu ocenianego jako „niezadowolający” to 3 szt., a jako „właściwy” – 5 szt. Według dokumentacji planu zadań ochronnych to właśnie m.in. niski udział martwego drewna powoduje obniżenie oceny stanu zachowania w obszarze siedlisk: 9110 Kwaśne buczyny, 9130 Żyzne buczyny, 9160 Grąd subatlantycki i 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Wskazano tam również, że osiągnięcie celu dotyczącego martwego drewna zależy od tempa wydzielania się drzew, stąd osiągnięcie stanu właściwego może nie nastąpić w okresie obowiązywania niniejszego planu zadań ochronnych.

W zał. 3 zmieniono cel ochrony siedliska 9130 i 9160 na następujący: „Dążenie do osiągnięcia właściwego stanu wskaźników martwego drewna w siedlisku”.

III Stowarzyszenie „Lasy Kudypskie”

1. *Informacja o przedmiotach ochrony wraz z zakresem prac terenowych jest nieczytelna – autor powołuje się na mapy, które nie zostały załączone do dokumentacji.*

Uwagę uwzględniono. Mapa wskazująca położenie siedlisk Natura 2000 została uzupełniona. Natomiast zakres prac terenowych oraz ich wyniki są wskazane w tabeli 2.6, w podrozdziale 2.6.1 oraz tabeli 3.

2. *Wieloliterowe oznaczenia płatów nie wiążą się z numerami oddziałów leśnych i nie ma możliwości lokalizacji położenia płatów.*

Uwagę uwzględniono częściowo. W dokumentacji i zarządzeniu PZO posłużono się nazewnictwem płatów zgodnie ze „Standardem danych GIS w ochronie przyrody” autorstwa M. Łochyńskiego i M. Guzika. Ze względu jednak na małą czytelność takich opisów dodano załączniki mapowe uwzględniające realizację działań ochronnych i rozmieszczenie siedlisk na tle działek ewidencyjnych.

3. *Wątpliwości budzi fakt sposobu szacowania masy martwego drewna i dlaczego pod uwagę bierze się tylko drewno martwe leżące lub stojące >3 m długości i > 50 cm grubości?*

Uwagę uwzględniono. Zgodnie z metodyką badań monitoringowych PMS jednym z wskaźników oceny stanu siedliska przyrodniczego 9160 Grąd subatlantycki są: 1) martwe drewno (łącznie zasoby) i 2) martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości. Drugi z wymienionych wskaźników jest tak zwanym wskaźnikiem kardynalnym, czyli kluczowym dla oceny struktury bądź funkcji siedliska przyrodniczego. Jak można wywnioskować z dokumentacji planów zadań ochronnych, to m.in. właśnie udział martwego drewna powoduje obniżenie oceny stanu zachowania siedliska. Niezależnie od łącznych zasobów rozkładającego się drewna, bardzo ważne jest, jaki charakter jakościowy mają jego zasoby. Najczęściej w ekosystemach leśnych zaznacza się deficyt drewna grubowymiarowego. Gatunki ksylobiontyczne, związane z grubymi rozkładającymi się kłódami, należą do najsilniej zagrożonych. Dlatego uznano, że ilość grubego rozkładającego się drewna powinna być charakteryzowana osobnym wskaźnikiem.

W przypadku pierwszego wskaźnika (pomocniczego) próg stanu ocenianego jako „niezadowolający” to 10 m³ martwego drewna na ha lasu, a jako „właściwy” – 20 m³. W przypadku drugiego wskaźnika (kardynalnego) próg stanu ocenianego jako „niezadowolający” to 3 szt., a jako „właściwy” – 5 szt. Według dokumentacji planu zadań ochronnych to właśnie m.in. niski udział martwego drewna powoduje obniżenie oceny stanu zachowania w obszarze siedlisk: 9110 Kwaśne buczyny, 9130 Żyzne buczyny, 9160 Grąd subatlantycki i 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Wskazano tam również, że osiągnięcie celu dotyczącego martwego drewna zależy od tempa wydzielania się drzew, stąd osiągnięcie stanu właściwego może nie nastąpić w okresie obowiązywania niniejszego planu zadań ochronnych.

W zał. 3 zmieniono cel ochrony siedliska 9130 i 9160 na następujący: „Dążenie do osiągnięcia właściwego stanu wskaźników martwego drewna w siedlisku”.

4. *Czy pod uwagę wzięto także martwe drewno w glebie – karp?*

Uwagę odrzucono. Nie. Obecność karp nie była przedmiotem oceny.

5. *Udział martwego drewna nie jest najważniejszym parametrem stanu siedliska, a zaproponowane działania prowadzą się w większości przypadków do zwiększenia ilości martwego drewna na poszczególnych powierzchniach.*

Uwagę odrzucono. Udział martwego drewna jest jednym z najważniejszych parametrów stanu siedliska. Zgodnie z metodyką badań monitoringowych PMŚ jednymi ze wskaźników oceny stanu siedliska przyrodniczego są: martwe drewno (łącznie zasoby) i martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości. Drugi z wymienionych wskaźników jest tak zwanym wskaźnikiem kardynalnym, czyli kluczowym dla oceny struktury bądź funkcji siedliska przyrodniczego. Jak można wywnioskować z dokumentacji planów zadań ochronnych to właśnie m.in. udział martwego drewna powoduje obniżenie oceny stanu zachowania siedliska. Niezależnie od łącznych zasobów rozkładającego się drewna, bardzo ważne jest, jaki charakter jakościowy mają jego zasoby. Najczęściej w ekosystemach leśnych zaznacza się deficyt drewna grubowymiarowego. Gatunki ksylobiontyczne, związane z grubymi rozkładającymi się kłódami, należą do najsilniej zagrożonych. Dlatego uznano, że ilość grubego rozkładającego się drewna powinna być charakteryzowana osobnym wskaźnikiem. Przyjęto, że wskaźnik ten w grądach, podobnie jak w większości innych ekosystemów leśnych, będzie miał charakter kardynalny.

6. *Brak wskazówek do prowadzenia gospodarki leśnej, jedynym sposobem jest ochrona bierna. Ochrona siedlisk powinna prowadzić się do kształtowania odpowiedniego składu gatunkowego drzewostanów, usuwania gatunków niepożądanych oraz stwarzania warunków do zainicjowania odnowienia naturalnego pożądanego gatunków. Nie ma potrzeby dalszego ograniczania gospodarki leśnej przez ustanawianie kolejnych powierzchni referencyjnych.*

Uwagę uwzględniono. Zgodnie z ww. przedstawionymi wyjaśnieniami zmniejszono wielkość powierzchni referencyjnych niezbędnych do wyznaczenia celem osiągnięcia właściwego stanu ochrony siedlisk w obszarze Natura 2000. Jednocześnie przedstawiony do konsultacji plan zadań ochronnych zawiera inne zapisy dotyczące prowadzenia gospodarki leśnej jak: spowolnienie neofityzacji, dążenie do zróżnicowanej struktury wiekowo-przestrzennej drzewostanów, wytworzenie drzew i kęp biocenotycznych, odtworzenie zasobów martwego drewna.

7. *W PZO nie uwzględniono zapisów zawartych w planie ochrony rezerwatu „Kamienna Góra”. Niezrozumiałe jest dlaczego wcześniej przyjęte zadania ochronne przestały nagle być aktualne.*

Uwagę odrzucono. Działania ochronne zapisane w obowiązującym planie ochrony rezerwatu mają charakter postulowany, a nie obligatoryjny. W przedmiotowym rezerwacie występujące zbiorowiska leśne mają charakter klimaksowy, które z zasady nie wymagają ochrony czynnej i powinny być ograniczane jedynie jako okresowe działania wspomagające w przypadkach silnych zaburzeń tych ekosystemów leśnych, uniemożliwiających lub wyraźnie utrudniających naturalne ich funkcjonowanie. W trakcie przedmiotowej wizji terenowej na terenie rezerwatu „Kamienna Góra” nie stwierdzono sytuacji, które wymagałyby takich działań interwencyjnych. Uznano również, że poprzez zaniechanie ingerencji nastąpi samoistne wydzielanie się martwego drewna, a drzewostany rezerwatu stopniowo będą osiągały bardziej naturalny charakter. Zwiększenie się ilości martwego drewna w różnych stadiach rozkładu wpłynie korzystnie na występowanie niektórych gatunków owadów, grzybów i ptaków. Uznano, że w obecnym stanie w jakim znajdują się siedliska przyrodnicze na terenie rezerwatu, optymalnym sposobem ich ochrony jest zastosowanie ochrony biernej. Takie podejście pozwoli na nie pogorszenie ich stanu a nawet zwiększenie ich stopnia naturalności w przyszłości. Stwierdzono również, że ze względu na bezpośrednie położenie rezerwatu przy drodze publicznej, dopuszczalna jest celowa wycinka pojedynczych drzew rosnących na terenie rezerwatu, które stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego.

IV Urząd Miejski w Dobrym Mieście

1. *Tabela 2.3 nie zawiera danych.*

Uwagę uwzględniono. Tabela została uzupełniona.

2. *Tabela 2.4 nie zawiera danych.*
Uwagę uwzględniono. Tabela została uzupełniona.
3. *Działanie: kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych na ścieki w całej zlewni jezior: nieaktualny termin wykonania zadania, błędny podmiot odpowiedzialny za realizację zadania.*
Uwagę uwzględniono. Zmieniono termin i podmiot odpowiedzialny za realizację zadania.
4. *Niespójność zapisów odnośnie odpowiedzialnego za realizację zadania: rozdział 6, działanie B2 w dokumentacji wskazuje Gminę i PINB, a załącznik 5 zarządzenia tylko PINB.*
Uwagę uwzględniono. Ujednotulono zapisy w dokumentacji i zarządzeniu.
5. *Określenie płatów siedlisk za pomocą kodów GIUD nieczytelne, proponuje się określenie stanowisk przy pomocy działek ewidencyjnych.*
Uwagę uwzględniono częściowo. W dokumentacji i zarządzeniu PZO posłużono się nazewnictwem płatów zgodnie ze „Standardem danych GIS w ochronie przyrody” autorstwa M. Łochyńskiego i M. Guzika. Ze względu jednak na małą czytelność takich opisów dodano załączniki mapowe uwzględniające realizację działań ochronnych i rozmieszczenie siedlisk na tle wydzielen leśnych.
6. *Zapis „osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego w sensie przepisów prawa wodnego” jest nieprecyzyjny.*
Uwagę uwzględniono. Zapis dotyczył postanowień Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000, zwanej Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), której zapisy wymagają osiągnięcia do 2015 r. dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych i dobrego stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych. Dobry stan ekologiczny siedliska w myśl przepisów Prawa Wodnego nie jest jednak równoważny ze wskaźnikami GIOŚ; na moment sporządzania PZO Warmińskie Buczyny metodyka ta nie był dostępna, obecnie dostosowano zapisy dotyczące stanu wód do wskaźników opracowanych w ramach PMŚ.
7. *Konieczność zmiany zapisu „nie przeznaczanie dalszych terenów do zabudowy” na zapis: „nie przeznaczanie dalszych terenów do zabudowy z jednoczesną możliwością przebudowy, rozbudowy i modernizacji istniejącej zabudowy rekreacyjnej, w tym istniejącego ośrodka rekreacyjnego pod warunkiem zgodności ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobre Miasto”.*
Uwagę uwzględniono. Zamierzeniem planu zadań ochronnych nie było doprowadzenie do likwidacji istniejącej, legalnej zabudowy mieszkalnej i letniskowej. Ukierunkowanie ruchu turystycznego oraz organizacja miejsc wypoczynku na terenach atrakcyjnych pod tym kątem sprzyja ochronie obszarów cennych przyrodniczo.

V Sołectwo Cerkiewnik

1. *Załączona do projektu mapa jest nieczytelna, nie jest możliwe odczytanie dokładnych granic obszaru, a oznaczenie płatów siedlisk są niemożliwe do weryfikacji na mapie.*
Uwagę uwzględniono: W dokumentacji i zarządzeniu PZO posłużono się nazewnictwem płatów zgodnie ze „Standardem danych GIS w ochronie przyrody” autorstwa M. Łochyńskiego i M. Guzika. Ze względu jednak na małą czytelność takich opisów dodano załączniki mapowe uwzględniające realizację działań ochronnych i rozmieszczenie siedlisk na tle działek ewidencyjnych. Natomiast załączona do dokumentacji mapa jest pogładową mapą położenia obszaru oraz przebiegu jego granic i w takiej formie nie jest sprzeczna z przepisami.
2. *Nie zostały określone formy własności oraz użytkowania gruntów – nie wiadomo czy poza gruntami Nadleśnictwa Kudypy nie wchodzi grunty rolne mieszkańców miejscowości.*
Uwagę uwzględniono. Uzupełniono tabelę określającą formy własności i użytkowania gruntów.
3. *Plan przewiduje ograniczenia prowadzonej gospodarki leśnej oraz zwiększenie ilości martwego drewna w lesie – budzi to duże wątpliwości. Większość gospodarstw jest opalana drewnem, które już na dzień*

dzisiejszy jest trudno dostępne. Ograniczenie gospodarki leśnej spowoduje ograniczenia w dostępie do tego surowca. Drewno zamiast być wykorzystywane przez ludzi będzie murszeć w lesie.

Uwagę odrzucono. Udział martwego drewna jest jednym z najważniejszych parametrów stanu siedliska. Niezależnie od łącznych zasobów rozkładającego się drewna, bardzo ważne jest, jaki charakter jakościowy mają jego zasoby. Najczęściej w ekosystemach leśnych zaznacza się deficyt drewna grubowymiarowego. Gatunki ksylobiontyczne, związane z grubymi rozkładającymi się kłódami, należą do najsilniej zagrożonych. Parametr ten jest jednym z najgorzej ocenianych parametrów opisujących stan siedlisk przyrodniczych w omawianym obszarze, dlatego zwiększenie ilości martwego drewna jest niezbędne w celu osiągnięcia właściwego stanu ochrony tych siedlisk.

4. *Lasy graniczące z Cerkiewnikiem są zasobne w runo leśne – głównie grzyby. Objęcie ochroną ścisłą (wyznaczenie powierzchni mających pozostać bez ingerencji, a więc również bez zbierania grzybów) może negatywnie wpłynąć na poziom życia lokalnej ludności. Czy powierzchnie wyłączone z użytkowania będą jakoś oznakowane w terenie?*

Wyjaśnienie: Zgodnie z ustawą o lasach lasy stanowiące własność Skarbu Państwa są udostępniane dla ludności, za wyjątkiem upraw do 4 m wysokości, powierzchni doświadczalnych i drzewostanów nasiennych, ostoi zwierząt, źródlisk rzek i potoków, obszarów zagrożonych erozją. Nadleśniczy może wprowadzić także okresowy zakaz wstępu do lasu stanowiącego własność Skarbu Państwa, w razie gdy 1) wystąpiło zniszczenie albo znaczne uszkodzenie drzewostanów lub degradacja runa leśnego; 2) występuje duże zagrożenie pożarowe; 3) wykonywane są zabiegi gospodarcze związane z hodowlą, ochroną lasu lub pozyskaniem drewna. Lasy objęte stałym lub okresowym zakazem wstępu, z wyjątkiem upraw do 4 m wysokości, oznacza się tablicami z napisem „zakaz wstępu” oraz wskazaniem przyczyny i terminu obowiązywania zakazu. Obowiązek ustawiania i utrzymywania znaków ciąży na nadleśniczym w stosunku do lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych oraz na właścicielach pozostałych lasów. Powierzchnia referencyjna nie jest obszarem ochrony rezerwatowej a obszarem wyłączonym z użytkowania rębego. Zatem nie może być mowy o zakazie zbierania niedrzewnych produktów leśnych, choć może być on wprowadzony w ww. sytuacjach.

VI Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie

1. *Wniosek o ujęcie zapisu o możliwości przeprowadzania wycinki drzew znajdujących się na działce jeziora, w przypadku gdy dane drzewo zagraża życiu ludzkiemu, bądź dobytkowi, po uzyskaniu zgody RDOŚ.*

Uwagę odrzucono. Wycinka drzew zagrażających życiu ludzkiemu bądź dobytkowi możliwa jest na zasadach ogólnych, określonych w ustawie o ochronie przyrody. Wprowadzenie proponowanego zapisu powielaloby jedynie istniejące przepisy prawne.

2. *Należy zagwarantować możliwość rozbiórki tam bobrowych wybudowanych na ciekach podstawowych znajdujących się w trwałym zarządzie Marszałka Województwa, w przypadku gdy stwarzają one bezpośrednie oraz pośrednie zagrożenia dla ludzkich osiedli i dobytku (uprawy), po uzyskaniu akceptacji RDOŚ.*

Uwagę odrzucono. Możliwość rozbiórki tam bobrowych wynika wprost z przepisów ustawy o ochronie przyrody i zgodnie z jej przepisami może być nadal realizowana w obszarze. Bóbr europejski, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, podlega ochronie częściowej. Zgodnie z art. 56 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy regionalny dyrektor ochrony środowiska na obszarze swojego działania może zezwolić na czynności podlegające zakazom, określonym w art. 51 ust. 1 i art. 52 ust. 1, w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową. W myśl art. 56 ust. 4 pkt 2 i 7 ustawy zezwolenie może zostać wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, gdy nie jest to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, wynika to z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, lasów lub innych rodzajów mienia oraz

wynika to ze słusznego interesu strony lub koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym lub wymogów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska.

3. *Wnioskuje się o wprowadzeniu zapisu o możliwości usuwania z koryt cieków naturalnych powalonych drzew – szczególnie w przypadku gdy powalone drzewa stwarzają bezpośrednie oraz pośrednie zagrożenie dla ludzkich osiedli i dobytku (uprawy rolne), po uzyskaniu akceptacji RDOŚ, winny zostać pilnie usunięte.* Uwagę odrzucono. Wycinka i usuwanie drzew zagrażających życiu ludzkiemu bądź dobytкови możliwa jest na zasadach ogólnych, określonych w ustawie o ochronie przyrody. W zależności od zakresu planowanych prac konieczne może być uzyskanie właściwych zezwoleń, np.: decyzji o warunkach prowadzenia robót, w tym przed uzyskaniem tej decyzji przeprowadzenie oceny oddziaływania prac na obszar Natura 2000, decyzji środowiskowej. Wprowadzenie proponowanego zapisu powielaloby istniejące przepisy prawne.

4. *W związku z tym, że przez obszar Natura 2000 przebiegają cieki podstawowe, dla których prawa właścicielskie pełni marszałek w planie zadań ochronnych należy zawrzeć informację o możliwości przeprowadzania na tych ciekach prac melioracyjnych.*

Uwagę odrzucono. Prace melioracyjne dopuszczalne są na zasadach ogólnych, określonych w przepisach odrębnych. W zależności od zakresu planowanych prac konieczne może być uzyskanie właściwych zezwoleń, np.: decyzji o warunkach prowadzenia robót, decyzji środowiskowej lub przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000. Wprowadzenie proponowanego zapisu powielaloby istniejące przepisy prawne.

5. *Na właściciela śródlądowych wód powierzchniowych nałożony jest obowiązek zapewnienia utrzymania w należytych stanie technicznym koryt cieków naturalnych oraz kanałów będących w jego władaniu (...). Ewentualne wprowadzenie zakazów wykonywania jakichkolwiek robót utrzymaniowych na obszarach Natura 2000 lub określenie rygorystycznych warunków praktycznie wykluczających wykonywanie tych prac, może w niedługim czasie doprowadzić do znacznej zmiany ukształtowanych (od wielu lat) stosunków wodnych, a w konsekwencji pogorszyć stan istniejących siedlisk. Doprowadzi to także do nieodwracalnej utraty ogromnych obszarów użytkowanych rolniczo (w tym wypłat ogromnych odszkodowań ze środków publicznych), jak również stworzy zagrożenie powodziowe na niespotykaną dotychczas skalę. W związku z tym wnioskuje się o wprowadzenie w PZO zapisu o możliwości prowadzenia corocznych prac utrzymaniowych polegających przede wszystkim na usuwaniu zakrzaczeń, koszeniu skarpi, wykaszaniu dna cieku, hakowaniu roślin zakorzenionych w dnie, usuwaniu drzew powalonych i tamujących przepływ. Należy zapewnić możliwość wykonywania ww. prac (za zgodą RDOŚ w Olsztynie) przede wszystkim w przypadku powstania zagrożenia pośredniego i bezpośredniego dla ludzkich osiedli i dobytku (w tym upraw rolnych).*

Uwagę odrzucono. Zarządzenie w wersji przedstawionej do konsultacji społecznych nie wprowadza zakazów wykonywania jakichkolwiek robót utrzymaniowych na obszarze Natura 2000 i nie określa rygorystycznych warunków wykluczających wykonywanie tych prac. Prace melioracyjne dopuszczalne są na zasadach ogólnych, określonych w przepisach odrębnych.

VII Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

1. *Zgodnie z opinią Biura Prawnego w Ministerstwie Środowiska dotyczącą opiniowania aktów prawa miejscowego: Numerowanie aktów prawa miejscowego, w tym zarządzeń, jest praktyką niemającą oparcia w obowiązujących przepisach prawnych: rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2012 r. w sprawie Zasad techniki prawodawczej (Dz. U. Nr 100, poz. 908) nie przewiduje bowiem numerowania żadnego rodzaju aktu prawnego. Ponieważ rozporządzenie to ma na celu wprowadzenie jednolitej konwencji redagowania wszystkich aktów normatywnych, numerowanie aktów prawa miejscowego konwencją tą łamie. Ponadto, praktyka numerowania aktów normatywnych nie może być uzasadniona*

funkcją identyfikacyjną, gdyż funkcja ta pełniona jest przez nadanie pozycji w dzienniku urzędowym, w którym akty normatywne zostały opublikowane. W świetle powyższego numerowanie aktów prawa miejscowego nie jest zabiegiem właściwym z punktu widzenia zasad poprawnej legislacji.

Uwagę uwzględniono.

2. Zgodnie z opinią Biura Prawnego w Ministerstwie Środowiska dotyczącą opiniowania aktów prawa miejscowego: Zamieszczanie w zarządzeniu przepisu, zgodnie z którym nie określa się wskazań do zmian w istniejącym SUIKZP, MPZP lub PZ, jest zbędne. Sam brak przepisu przewidującego ww. wskazania jest wystarczający dla uznania, iż takie wskazania nie zostały przewidziane, a odpowiednia informacja wraz z umotywowaniem odstąpienia w uzasadnieniu jest wystarczająca (§7 i § 8).

Uwagę uwzględniono. Wykreślono (§7 i § 8).

3. Należy uaktualnić nazwę PUWG.

Uwagę uwzględniono. Uaktualniono zapisy.

4. Nazwę zagrożenia należy wpisać zgodnie z kodem, a następnie opisać zagrożenie.

Uwagę uwzględniono. Poprawiono zapisy.

5. Należy rozdzielić zagrożenia na potencjalne i istniejące, a poszczególne zagrożenia nie powinny się powtarzać jako potencjalne i istniejące jednocześnie.

Uwagę uwzględniono. Poprawiono zapisy.

6. Siedlisko 7140 nie jest przedmiotem ochrony w obszarze.

Uwagę odrzucono. Zaktualizowany SDF (styczeń 2014), opublikowany na stronie <http://natura2000.gdos.gov.pl/> wskazuje, że siedlisko 7140 jest przedmiotem ochrony w obszarze.

7. Nierodzime gatunki zaborcze należy poprawić na obce gatunki inwazyjne.

Uwagę uwzględniono. Poprawiono zapisy.

8. Jeżeli brak jest oddziaływań istniejących, należy to właściwie (tabela kodów) odnotować w PZO.

Uwagę uwzględniono: Poprawiono zapisy.

9. Czy dobry stan ekologiczny siedliska 3150 w myśl przepisów Prawa Wodnego jest równoważny ze wskaźnikami GIOŚ?

Uwagę uwzględniono: Dobry stan ekologiczny siedliska w myśl przepisów Prawa Wodnego nie jest równoważny ze wskaźnikami GIOŚ; na moment sporządzania PZO Warmińskie Buczyny metodyka ta nie była dostępna, obecnie dostosowano zapisy dotyczące stanu wód do wskaźników opracowanych w ramach PMŚ GIOŚ.

10. Wyznaczenie powierzchni referencyjnych nie jest celem działania ochronnego, a działaniem ochronnym.

Uwagę uwzględniono. Poprawiono zapisy.

11. Czy da się obliczyć poziom martwego drewna jaki jest możliwy do osiągnięcia w okresie obowiązywania PZO?

Wyjaśnienie. Wg oceny eksperckiej w okresie obowiązywania planu możliwe jest osiągnięcie wskazanego poziomu martwego drewna w przypadku siedlisk 9110 Kwaśne buczyny i 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, natomiast w przypadku siedlisk 9130 Żyzne buczyny i 9160 Grąd subatlantycki osiągnięcie celu dot. martwego drewna będzie zależało od tempa wydzielania się drzew, co oznacza że może nie być możliwy do osiągnięcia w perspektywie czasu obowiązywania planu zadań ochronnych.

12. W uzasadnieniu zarządzenia zamiast Warmińskich Buczyn wpisano Swajnie.

Uwagę uwzględniono. Poprawiono zapisy.

13. Należy uaktualnić akt prawny, rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 2000 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. Nr 70, poz. 821) jest nieaktualne.

Uwagę uwzględniono. Poprawiono zapisy.

14. Siedliska 6430 i 91D0 nie są przedmiotami ochrony (uzasadnienie).

Uwagę uwzględniono. Poprawiono zapisy.

Projekt niniejszego zarządzenia na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. *o wojewodzie i administracji rządowej w województwie* (Dz. U. Nr 31, poz. 206, z późn. zm.) został uzgodniony przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pismem znak: PN 0522.20.2014 z dnia 28 kwietnia 2014 r.

Z up. REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Olsztynie
Małgorzata Nalina
Regionalny Konserwator Przyrody